

salis. En tot cas, ni *galacho*, *paniquesa* o *(en)ta* són mots exclusius de l'aragonès (§ 9.15), ni *gripau* del rossellonès, ni *faradatxo* i *foia* del valencià, o *moixó* del lleidatà (§ 8.5), entre altres. Cal corregir la pronunciació *ğğ* per al grup *-tg-* en català (§ 8.4). La definició de mossàrab a § 5.3, és segurament un lapsus (cf. la definició correcta al § 5.6).

Alguns punts pateixen d'una diferenciació poc clara entre llengua literària i col·loquial, així en parlar de *vostè* (§ 8.10), de *llur* i *seu* (§ 8.11), dels demostratius en català (§ 8.12), del perfet perifràstic català (§§ 8.15, 10.14) i dels pronoms personals en castellà (§ 10.12).

Quant a l'aragonès, l'autor considera pràcticament només la fase medieval, sense justificar suficientment aquesta limitació (§ 9.1). Els motius adduïts —l'aragonès modern estaria mancat d'un mínim d'importància cultural— són insostenibles. El text recollit, de Juan Fernández de Heredia, és interessant per a observar la pervivència de l'aragonès sota el castellà, però resulta molt poc adequat com a presentació de l'aragonès. Ací calia descriure els dialectes actuals i presentar textos moderns, literaris o populars, que no manquen pas. La bibliografia és insuficient. L'autor destaca en el lèxic una certa unitat entre el gallego-portuguès, el lleonès, el castellà i l'aragonès enfront del català, la solució del qual coincideix amb l'occità. Tanmateix, els mots presentats són molt pocs i, a més, cal observar que *minchar*, *matín* i *estiu* no són pas desconeguts de l'aragonès, al costat de *comer*, *mañana* i *verano* que l'autor menciona.

Artur QUINTANA I FONT

GERHARD ROHLFS: *Manual de Filología Española*. Guía bibliográfica, crítica y metódica. Bogotá, 1957. 377 pàgs. («Publicaciones del Instituto Caro y Cuervo».)

Cal remarcar, de primer, la gran utilitat d'aquest manual, que comprèn l'estudi bibliogràfic de les tres grans llengües hispàniques. Potser hauria estat millor el títol *Manual de Lingüística Hispànica*, sobretot si alguns capítols, com els d'estilística i mètrica, n'haguessin estat exclosos.

Malgrat l'excel·lent disposició de bona part del material estudiat, l'obra manca, en certs aspectes, de simetria, bé que comprenem el punt de vista pràctic a què respon. Per exemple, en la primera part, dedicada a la filologia espanyola, no ens sembla encertat de tractar, dins el mateix capítol, de la història de la llengua i de les gramàtiques conjuntament, puix que l'autor no es refereix pas solament a les gramàtiques històriques. És més, creiem que les gramàtiques haurien d'estar separades segons els diferents tipus. Ultra això, ens sembla un error d'incloure el galleg dins aquesta primera part. Els estudis de caràcter funcional o estructural, com la *Gramàtica estructural* d'E. Alarcos, haurien d'ésser presentats amb més detall. Això fa que obres tan diferents com *Estudios de fonología española* de T. Navarro Tomás i la *Fonología española* d'E. Alarcos no es distingeixin suficientment.

En la segona part, dedicada a la filologia catalana, trobem una distribució més adequada dels capítols, potser a causa de la seva brevetat. Amb tot, tal com remarca l'autor alguna vegada, part dels estudis sobre fonètica són inclosos en les gramàtiques històriques, de les quals hom parla en el capítol anterior. Reconeixem, això no obstant, l'atenció i interès que l'autor dedica a la nostra filologia.

En la tercera part, que tracta de la filologia portuguesa, ben orientada en general, trobem, però, capítols com el de *Manuales de enseñanza* que, amb més motiu, podria figurar en la primera amb referència al castellà.

Creiem també que manca alguna notícia sobre els treballs publicats aquests darrers temps als Estats Units d'acord amb les noves tendències de la lingüística descriptiva. Igualment, un autor de la transcendència de Coseriu, bé que les seves obres siguin de caràcter teòric, hauria d'ésser citat en el llibre, ni que només fos per les freqüents referències als problemes de la filologia hispànica que hom pot trobar en les dites obres.

Tanmateix, tot el que acabem de dir no significa que no reconeguem les qualitats de l'obra que comentem, com l'extraordinària coneixença que l'autor demostra dels grans i petits problemes de la lingüística hispànica i la claredat amb què són exposats. Ens fem càrrec de l'orientació i interessos que cal esperar de l'autor dins de la filologia romànica tradicional. Però és d'esperar, en un futur no massa llunyà, una major coneixença i estima recíproques entre els representants de les diferents tendències integrades en la que podríem anomenar lingüística romànica clàssica i els qui aspiren a obrir nous horitzons en la metodologia i interessos de la nostra ciència i de la lingüística en general d'ençà de Saussure a Europa i de Bloomfield a Amèrica.

Josep ROCA I PONS

GEORG KREMNITZ: *Versuche zur Kodifizierung des Okzitanischen seit dem 19. Jahrhundert und ihre Annahme durch die Sprecher*. Tübingen, 1974. vi + 482 pàgs. («Tübinger Beiträge zur Linguistik», 48).

Aquest llibre és una bona introducció a la història, fins ara poc estudiada, del procés de normalització de la llengua occitana del 1800 ençà. Aquesta temàtica central de l'obra és precedida d'importants consideracions teòriques sobre la problemàtica de les relacions entre llengua i dialecte, sobre el bilingüisme i la diglòssia i sobre la codificació de les llengües. Els darrers capítols són una presentació, amb una gran riquesa de detalls, de l'actual situació polític-cultural occitana.

Per tal de fer aquest gran treball de síntesi l'autor ha hagut de lluitar contra l'escassetat d'estudis parcials sobre el tema i les dificultats d'accés a les fonts, sovint menystingudes dels investigadors i, per tant, mal registrades bibliogràficament; la migradesa, per exemple, d'estudis en francès sobre el tema, malgrat les condicions prou bones de l'edició en aquesta llengua, però fins i tot també en català — pensem només en la importància del fabrisme sobre la reforma d'Alibert — voregen l'escàndol.

L'autor és conscient d'aquestes limitacions i no s'està pas de denunciar-les, evidenciant les llacunes i desbrossant camí sempre que pot. És molt lloable la seva actitud compromesa, lluny d'un fred objectivisme. Quan ha de triar, sap fer-ho: alibertisme i no pas mistralisme o PNO, i entre la mort, tan sovint anunciada de l'occità, i la continuïtat, sabrà escollir l'esperança. I quan cal denunciar, ho fa: així, per exemple, delata l'actitud racista que s'amaga darrera del terme *patois*, molt difós a França per a designar l'occità i també en obres científiques: «Diese Sicht [del *patois*, cf. els punts 1 a 5 de la pàg. 6] impliziert eine Theorie, derzufolge nicht alle Sprachen denselben «Wert» haben; es handelt sich also um eine grundsätzlich dem Rassismus gleichzusetzende Anschauungsweise» (pàg. 6); parlant de Mistral dirà: «Seine Forderungen bleiben, sobald sie die konkreten sprachlichen Belange verlassen, auf einem recht niedrigen Niveau präfaschistischer Heimatromantik» (pàg. 190).

En la presentació, molt detallada, de la reforma lingüística alibertina l'autor destaca la gran influència de Fabra. Alibert arriba a preferir una solució catalana